

# Panium - Limu fukk

*Jóg ak Wàññi réew yi: Tēj 144,000 yi ak nettali jaar-jaaru yonent bu nëbbu bi nekk ci Daniel 11:10–16*

Jeff Pippenger  
2025-04-16

Mbiri mi ci aaya ak fukki ak ñaar ba, mooy yokkute ak réyute buur bu bëj-gànnar, ni noonu itam mooy yokkute ak réyute bu mujj bu États-Unis, mi ñu tegtal ci njiit bu mujj bi ci aaya ñaareel, ni noonu itam mooy ki mujj ci suuf te di wuutu dooley njàng mi; yokkute ak réyute bu mujj bu Nations Unies, mi ñu tegtal ci aaya ñetteel ak ñeenteel. Aaya juróom ak juróom-benn ba juróom-ñeent dañuy tegtal taarixu dooley paap bi, dale ko ci 538 ba 1798. 538 mooy màndargaalug sampug dooley paap bi, 1798 mooy màndargaalug gaaw bu rey bi ci paapale bi, te moo tax aaya juróom ak juróom-benn ba juróom-ñeent dañuy tegtal yokkute ak réyute bu mujj bu rab wi. Aaya fukkeel bi mooy màndargaal 1989 ne mooy réyute buur bu bëj-gànnar bi, ni ñu ko tegtale woon ci ancien Union soviétique bi.

“Bépp réew mi nekk ci kaw suuf te dikk ci bérab bu jëfandikoo, may nañu ko mu yor boppam ci suuf ngir gis ndax dina matal pexe bu ‘Ki Wottu ak Ki Sell Ki.’ Yoon wi ñuy wax ci kanam xeexal na yokkute ak suuxatug nguuru yi gëna mag ci àddina—Babilon, Medo-Pers, Geres, ak Room. Ak kenn ku nekk ci ñoom, ni ak réew yi gëna néew doole, jaar-jaar bindaatuloon benn mbir. Ku nekk amoon na jamonoy nattu, ku nekk dafa lajj, ndamam ween, kàttanam dem, te beneen daldi took bérabam....”

“Ci yéeg ak wàccug réew yi ni ko xët yu Sell yi leerale, dañu war a jàng fa ni ndam ak màggaay gu bëti rekk te àddina mooy jox di lu amul njariñ. Babilon, ak kàttanam gépp ak njaramam, li sunu àddina gisatul mukki ni ko woon, — kàttan ak njaram yooyu ñaari jamono jooju yaakaaroon ne dañoo sax te di yàgg, — naka la lépp jaar ba neen! Mel na ni “tóor-tóori ñax”; mu yàquna. Noonu la lépp luy saxul ci Yàlla nekk di sàcciku. Liñu tënk ci moom rekk te booleek ay mébé tam te wone ay jikkoom mooy man a sax. Ay doonam rekk a di lu dëgër li sunu àddina xam.” Education, 177, 184.

Ay 11 ak 12 tëral jëmm njóg mooy yëngu gu mujj ak wàcc gu mujj gu buurub bëj-gànnaru bi, ni ko Risi feeñalee. Ay 13 ba 15 mooy jëmm njóg gu mujj ak wàcc gu mujj gu États-Unis. Lépp lu waxu yonent ci saar 11 dafa sampu ci teginu njóg ak wàccu nguuru yi. Ki di jang waxu yonent war na xalaat dëgg bii, ndax ngir am benn yoon rekk ngir xàjjal bu jub message bu yonent bi nekk ci saar 11.

Xalaatu yu ëmb saare bu njëkk ci Daniel saar 11 mooy ne mu ngi am ay misaal yu di delloo ci yéeg ak daanu nguuru-nguuraay. Bi Surëg Bu Jigéen White waxee ne, “Noonu la nguuru Medes ak Perses sankoo, ak nguuru Gres ak Room,” mooy xamle ne “Gres” mooy janax ji, “Room” mooy rab wi, te “Medes ak Perses” mooy yonent bu dëggul bi. Mu ngi xamle yéeg ak daanu bu mujj bu nguuru suuf si gën a mujj, gi ëmb janax ji, rab wi ak yonent bu dëggul bi, ñoom ñépp di tàmbali seen yéeg ca yoonu dibeer ba, te di jiite àddina ba ca Armageddon, ngir matal Peeñug Yowaana

16:12–21. Mu ngi jublu nit ñi Yàlla ci “yéeg ak daanu réew yi ni ko Mbind mu Sell mi leerale,” ngir melokaan wi war a jëfandikoo ngir “jang ni màggaay gu biti rekk ak ndamug àddina taxul dara.”

Li taxawaayu bi tax nuy soxla “jàng ni ndam gu biti rekk ak ndam gu àddina amul njariñ,” mooy ngir nu gën a xam ne lépp lu “Yàlla nekkul sammayam” dafa yàqu. Kon nag, mooy mbirum dund walla dee ngir am Yàlla wala bañ a am Yàlla ni sa sammay. Ci boobu taxawaayu xel mi di yokku, Rakk bu jigéen White teg na leer li muy tekki am Yàlla ni sa sammay bi mu waxe ne, “Lu kenn man a sax rekk mooy li ñu tàmbalee ci moom ak ay mébétam te di wone jikkoom.” Moom leeral na léegi ne lépp lu sampu ci sammayu Yàlla yàqu na, te ñaari taxawaay yi di firndeel li ñuy tabax ci sammay bi, mooy ndax mbir boobu “ñu boole ko ak ay mébétam,” ak ndax mooy li “di wone jikkoom.” Jikkoom mooy sammayam.

Noonu ci wax ji mujj ci xëtu kàddu ga, mu wax ne: “Ay yoonu bindam rekk a di lu sax te dëgër bi sunu àddina xam.” Mëlo Yàlla mooy ay yoonu bindam, te ay yoonu bindam yooyu di wone mëloam. Lii mbirum dund ak dee la ci ni nit ñi di jëfandikoo seen diggante ak Yàlla miy fondasiyoŋu lépp. Maa ngi sax ne tabaxalin wu njëkk wa ci Daniel saar 11, dañoo ko tēnk ci nettali yokkute ak wàññiku nguur yi. Am na benn xaaj fu wax ju sukkandikoo ci wax ju sell di nu xamal xeetu njàng mu jub.

«Am na jàngum jaar-jaar buy ñàkk a ñaawlu. Jaar-jaaru sell mooy benn ci njàng yi ñu doon jàngal ci école yi yonent yi. Ci bindub li Mu defal xeeti réew yi, ñu doon gis tǎnki Yexowa. Noonu it tey, war nañu xalaat li Yàlla doxal ak xeeti réew yi ci suuf si. War nañu gis ci jaar-jaar matug kóllère yi, di gëstu liggéeyu Yëgle gi ci yëngu-yëngu yu mag yi ngir yeesal, te xam yokkute xew-xew yi ci dajale xeeti réew yi ngir xeex bu mujj bi ci werante gu mag ga.»  
The Ministry of Healing, 441.

Jàngum jaar-jaar ju sellal, mooy seet ni Yàlla doxale ak xeeti àddina si, te itam ci njiitalam gu yor yéene ci yëngu-yëngu yu yeesal yu moom; noonu nag, jaar-jaar ju sellal dafay boole ñaari rëdd yu jàngum: rëdd gu biti ak rëdd gu biir. Li tax ñuy jëfandikoo jaar-jaar ngir dëggal Kàddug wax ci kanam bu Yàlla mooy ngir jëfandikoo jaar-jaar gu wax ci kanam googu ba “xam yokkute xew-xew yi ci ñaareel xeeti àddina yi ngir jàppale leen ci xare bu mujj bi ci jooju xuloo gu réy gi.” Baat bu weesu bi joge ci Sister White, jëlees na ko ci leeral gu xóot bu wone soxlawu tabax misaal mu wax ci kanam ci jaar-jaar ju sellal, buy sukkandiku ci tabaxte gu njëkk gi ñu wone ci “yéeg ak dal” bu nguur-nguuri yi.

“Ngir waajal liggéeyu Kiristaan, ñu bare dañuy jàpp ne lu war la am xam-xamu yaatu ci mbind yi aju ci taarix ak ci njàngum yoonu Yàlla. Ñuy defe ne xam-xam boobu dina leen dimbali ci jàngale xebaar bu baax bi. Waaye seeni njàng mu metti ci xalaati nit ñi dafa gën a yokk néew-doole seeni ministëer, ba du ko dooleel. Bu ma gisee bibliyotëk yi fees ak téere yu rëy yu diis yu fees ak xam-xamu taarix ak njàngum yoonu Yàlla, dama naan: Lu tax ñuy spending xalis ci li dul mburu? Saaru juróom-benn baat ci Yowaana moo nu wax lu gën a bare li ñu man a gis ci loolu. Kirist nee na: ‘Man maa di Mburuug Dund: ku ñëw ci Man dootu xiif mukk; te ku gëm ci Man dootu mar mukk.’ ‘Man maa di Mburuug Dund, mi wacceee nekk ci asamaan: bu kenn lekk ci Mburu mii, dina dund ba fàww.’ ‘Ku gëm ci Man am na dund gu dul

jeex.’ ‘Baat yi ma leen wax, ruu lañu te dund lañu.’ Yowaana 6:35, 51, 47, 63.”

“Am na benn xam-xamu jaar-jaari jamono bu warul a ñàkkal. Jaar-jaari bu sell mooy benn ci xam-xam yiñu daan jàng ci njàngum yonent yi. Ci bindu yëf yi Mu def ak xeeti réew yi, ñu daan gis tãñki Yexowa. Noonu it tey, war na nu seet yëf yi Yàlla di doxal ak xeeti réew yi ci suuf. War na nu gis ci jaar-jaari jamono matug waxi yonent yi, di jàng liggéeyu Yërmande ci yëngu-yëngu yu mag yu yeesal-kàddu yi, te xam yàqub yëf yi ci dalal xeeti réew yi ngir xeex bu mujj bu xuloo gu mag ga.

“Xeetu noonu dina nu jox gis-gis yu yaatu te mat ci mbiri dund. Dina nu dimbali ngir nu xam dara ci ay digganteem ak ay sukkandikoom, ni nu ñuy lëkkaloo akante bu yéeme ci biir magg mbokkug askan ak xeet yi, te baatax naat la noonu, ni fitnaal ak toroxal benn cër ci ay cémb yu mel noonu di indu yàqule ak ñàkk ci ñépp.

“Waaye jaar-jaariñ, ni ñu ko baaxee jàngale bu yàgg, dafay jëm ci ndam yi nit def, ay ndam-nder ci xare, ak njàqareem ci jot yéené ak màggal. Jëfandoo Yàlla ci mbir yi nit ñi dafay sàñku ci gis-gis. Ñu néew la ñuy seet ni moom di yore matug njabootam ci yokk ak wàññi réew yi.”

“Te itam ci réy, teoloji, ni ñuy ko jàng te di ko jàngale, du dara ludul ab bind bu dox ci xalaatu nit, buy liggéey rekk ngir ‘lëndëmlloo pexe ak wax yu amul xam-xam.’ Lu bare yoon, yéene bi ci dajale téere yu bari yii, du ci li gëna nekk bëgg a jot lekku xel ak ruu, waaye mooy bëgg a xam filozof yi ak teolojiyen yi, ak bëgg a wone nit ñi Kiristaanite ci baat yu xam-xam ak déeg yu taxaw.”

“Bokk yépp yi ñu bindul man nañu am njariñ ci dund gu sell gi. ‘Jàngleen ci man,’ la Kilifa gu Mag ga wax, ‘yebuleen sama ngën ci seen kow,’ ‘jàngleen sama lewet ak sama woyof xol.’ Sa réy-réylu xel du la dimbali ci wax ak bàkka yu dee ndax ñàkk mburu dund gi. Ci say jàngat yu nekk ci téere yii, dangay bàyyi ñu wuutu bérab bi war nga dajale fa njàngale yu jëfandikoo yi nga war a jàng ci Kirist. Ak njariñ yi joge ci njàngat loolu, nit ñi duñu cee dund. Lu néew rekk ci seetlu bu bare bi di sonal xel mi moo jox li man a dimbali kenn mu nekk liggéeykat bu am njariñ ci ngir bàkka yi.”

“Musalkat bi ñëw ngir ‘yégle xibaar bu baax bi ci ñi néew alal.’ Luug 4:18. Ci njàngalem, mu jëfandikoo wax yu gëna yomb ak misaal yu gëna leer. Te wax nañu ne, ‘nit ñu bare ña daan ko déglu ak bannex.’ Màrk 12:37. Ñi di seet a def liggéeyam ci jamono jii, soxla nañu xam-xam bu gëna xóot ci njàngale yi mu jox.”

“Waxi Yàlla ju Dund ji mooy njàng mu gën a kawé ci lépp. Ñi di liggéeyal mbooloo mi war nañu lekk mburu dund gi. Loolu dina leen may doole gu espirituel; noonu dees na leen waajal ngir ñu man a liggéeyal xeet yépp yu nit ñi.” The Ministry of Healing, 441–443.

Rakk bu jigéen White yokk ci ne, xam ni dooley Yàlla di liggéey ci tabb nguurkat ak dindi nguurkat, sukkandiku ci tànn yi nguurkat bi def, mooy xel mu dëgg gi ci njàngum jaar-jaari nettali.

“Ci jaar-jaari réew yi, nit ki di jàng Kàddug Yàlla man na gis ci boppam matal gu dëggug yégleel Yàlla. Babilon, bi ñu ko toj te yàq ko ci mujj, wéy na, ndaxte ci jamono wu mu amee bërëb, ay kilifam jàppoon nañu seen bopp ne ñu beru ci Yàlla, te dénk ndamu seen nguur ci

jëfandikukat nit. Mbooloom Mèdes ak Perse yoon na merum Asamaan, ndaxte ci moom sàrtu Yàlla ñu ko doxaloon ci suufu tànk. Ragalu Boroom bi amul woon bërëb ci xol yi ñëpp lu ëpp ci askan wi. Ñaawteef, sos Yàlla, ak yàqute dañoo fi réy. Nguur yi ko topp nag gëna yées ak gëna yàqu; te yooyu suux nañu gën a suufel, ba di gën a wàññiku ci dayo gu yaramu jikko.”

“Kàttanu bépp buur buy nguur ci suuf si, Asamaan a ko may; te ni mu jëfandikoo kàttan googu la tax mu am ndam. Kenn ku nekk, waxu Kërub bu sell bi mooy lii: ‘Maa la takkaloon doole, doonte xamoo ma.’ Esaay 45:5. Te itam, kenn ku nekk, wax yi waxoon Nebukadnesar ca jamono ju yàgg jii mooy njàngum dundam: ‘Dàq sa bàkkaar yi ak njubte, te sa tooñ yi ak yërmande ci way-wërsëg yi; ndax xeyna loolu di yàggal sa dalal.’ Dañeel 4:27.”

Ngir xam yooyu mbir,—xam ne “njub moo yékk réew;” ne “gàngune buur bi ci njub lañu ko samp,” te “yërmande mooy ko téye;” te nangu wonegu doxalin yooyu ci feeñug kàttanam moomu “di dindi buur yi, di teg ay buur,”—loolu mooy xam xel mu xóot mi ci jaar-jaari nettali bind. Proverbs 14:34; 16:12; 20:28; Daniel 2:21.

“Ci Kàddu Yàlla rekk lañu leeral lii bu baax. Fii lañu wone ne doole réew yi, ni doole nit ñi itam, nekkul ci yoon walla jumbukaay yi mel ni dañuy def ba ñu mana daanul; nekkul it ci seen màggat gu ñuy réyréylu. Dees na ko nattale ci kóllëre gi ñuy matale àtteb Yàlla.” Prophets and Kings, 501, 502.

Mbiri mi nekk ci sarax 11 ak 12 mooy yëgsi ak wàccug buur bu bëj-gànnar, waaye lu gën a am solo mooy ne saraxi yooyu di màndarga tègeg alxameyu téeméeri ñeent-fukk ak ñeent junni, ak ñaareelu nattu ci ñetti nattu yi tambalee woon ca jamonoy mujj ga ci atum 1989, ni ko sarax 10 di feeñale.

Màndarga moom, Daniel moo ko melokaanu gaynde yi, ñetti nit ñi am solo ci saafara su tàkk si, Daniel ak ñetti nit ñi am solo di ñaan ngir xam tekki gént Nebukadnetsar ci nataalu rab yu nekk ci saar bi ci benn aji-saar bi ñaar, Daniel di ñaan ñaani Levitik ñaar-fukk ak juróom-benn ci aji-saar bi juróom-ñett, ñi xam te dégg doole gi yokku ci xam-xam, Yosuwe ñu dindi ko bàkkaaram ci Sekarya aji-saar bi ñett, Serubbabel ci aji-saar bi ñeent, Yuusufa nekk kilifa gu ñaareel ci Misra, taalibe yi nekk ci néeg bu kawé bi fukki fan laata Pàntakot, Millerite yi ca ndaje dëkkuwaay bu Exeter, Lasaar jiitey taxawaayu mbooloo ma ci Duggu gu Tedd gi, ak téeméer ak ñeent-fukk ak ñeenti junni ñi ci Peeñu gi aji-saar bi juróom-ñaar.

Aaya fukk ci benn-fukki benn bi agsi na ci atum 2014, ca njàlbéenu xareb Ukreen ga, te ci weeru Sulet 2023 la nattug gis-gis gi, fa nit ñi Yàlla moom “ñu sellal leen ba ñu weex”, tàmbalee. Juru-bu juróom benni rëdd ci benn-fukki benn bi mooy aaya 13 ba 15.

## **Tëralu Rëdd gi Ñetteel Bindu Bi**

Ndax buur bu bëj-gànnar bi dina dellu, te dina indi mbooloo mu gën a réy ba jiiituwoon; te ci lu wóor dina ñëw gannaaw ay at ak xeet bu réy ak alal yu bare. Te ca jamono yooyu ñu bare dinañu jóg a dajaloo ak buur bu bëj-saalum bi; itam ay saay-saay ci sa nit ñi dinañu kaweel ngir taxawal peeñ mi; waaye dinañu daanu. Noonu buur bu bëj-gànnar bi dina ñëw, teg xeeru xare, jël dëkk yu gën a ñuuloo tata; te loxo yi dëkk-saalum duñu man a taxaw, walla itam nitam

yu tànn yi, te doole du am ngir taxaw ci kanamam. Daniel 11:13–15.

Ay aaya yi mat am nañu ci atum 200 baat ci jamono ji ñu waxeek “Battle of Panium,” te dañuy xamale buur yu diisoo ak seen booloo yi; te itam ay aaya yooyu mooy bérab bu nekk ci taariix bi fan la Roomu pagaan jëkk a dugal boppam ci taariixu Daniyel fukki benn. Ay aaya yooyu ñoo ëmb yëg-yëgu mujj ak réerug juróomeel bennoo buur gu waxtaanu waxu Yàlla ci Bibil bi, waaye itam ñoo ëmb taariixu Bibil bi ci Kirist mi seeti Caesarée Philippe, fa Piyeer di sàkku bérab bu tēj miirug téeméeri ñeent-fukk ak ñeenti junni. Taariix boobu dafay melal tējug miirug téeméeri ñeent-fukk ak ñeenti junni bi, ak ñëwug ñetteelu natt bi ci ñetti natt yi ci saar bi fukk ak ñaar, muy nekk “setal, weexal, te nattu.”

Ñetti ñaar aaya yii di jëwale ba ci aaya fukk ak juróom-benn, fa ñu melale yoonu Dibeer bi ci Estados Unidos. Bi ndaje kañ Exetër jeexee 17 awril 1844, jigéen yu xel yi yóbbu nañu yégleb Bëccëgu Guddi bi ci bépp wetug géeg gu penku bu Estados Unidos ci juróom-benn fan ak juróom-benn. Am na ab jamono bu jigéen ñépp yi di yewwu, te benn mbooloo amul diwlin, ak lépp lu loolu di fësal. Bi turu Simon Barjona soppeekee ba nekk Piyeer, lakkalug téeméeri junni ak ñeent-fukk ak ñeent war a nekk ci màndarga. Dale noonu ba kanam, Yeesu tàmbalee jàngal taalibe yi ci mbir yi jaxasoo ak bant bi.

Bant ba mooy misaalu jeexitali waxtu njéggal, te William Miller, mi ñu misaale woon ak Yaxya mi sóob ci ndox, kooku itam ñu misaale woon ak Ilyaas, Yàlla yékkati na ko ngir mu wax “xew-xew yi jëm ci jeexitali waxtu njéggal,” ni ko Yaxya mi sóob ci ndox ak Ilyaas ñoom ñaar ñépp defee. Yaxya wax na ko noonu.

Waaye bi mu gis nee Farisen yu bare ak Sadusen ñëw ci ay sóobam, mu ne leen: Yéen xeetu jaan yu venime, kan moo leen artu ngir ngeen daw meru Yàlla miy ñëw? Macë 3:7.

Eliya wax na ci ni.

Te Acaab defar ab kër; te itam Acaab gën a merloo Yàlla Boroom Israayil ba mu mer gën buuru Israayil yépp ñi ko jiitu woon. Ca ay fanam, Yel Bokkat-Betel dafa tabax Yeriko: dafa samp fondamaañam ci Abiraam doomam ju jëkk, te taxawal bunt ya ci Segub doomam ju ndaw, ni ko waxu Boroom bi doon, bi mu waxe jaarale ko ci Yosuwaa doomu Nun. Te Eliya Miy-Tisb, mi bokkoon ci dëkkkat Gileyaad, ne Acaab: Ndegg Yàlla Boroom Israayil mi dund, mi ma taxaw fa kanamam, du am xob mbaa taw at yii, lu dul ci sama kàddu. 1 Buur ya 16:33–17:1.

Ci liggéeyu William Miller ni melokaan buy yeesal jamono jii, Sœur White wax na:

«Dafa war a am solo nit kuñ xam seen njàqare; te ñu yëngal leen ngir waajal seen bopp ci xew-xew yu tar yi jëm ci mujju jamono ji ñu mayee nit ñi ngir tuub seen bakkaar.» The Great Controversy, 310.

Juróom benniy waxtaani ci Daniel fukki benn ñettant bi dafa teewal “xew-xew yi jëfandikookug ub téerey yërmandey àtte bi.” Yooyu xew-xew dañu leen ubbi woon ci “waxtu mujj ga” ci atum 1989, te feeñ nañu bu leer.

«Bala muy jëkk ngir ñu daan ko ci bant bi, Musalkat bi leeral na ay taalibeem ne war na ñu rey ko te mu dekkiwaat ci bàmmeel bi, te malaaka yi nekkoon nañu fa ngir dëgëral ay waxam ci xel ak ci xol yi. Waaye taalibe yi dañoo doon xaar ngir mu musal leen ci nguug Réeuwum Room bu addina, te manñu woon a muñ xalaat ne Ki ñu boole woon seen yaakaar yépp ci moom dina sonn ba dee dee buy ruslu. Wax yi ñu waroon a fàttalikku dañu leen far ci seen xel; te bi waxtuw nattu gi agsee, fekk na leen ñu waajaluwuñu. Deeñu Yeesu yàq na seen yaakaar ba mat ni bu leen ko waxuloo lu jiitu. Noonu itam ci kàddug waxu Yàlla yu wax lu jiitu, èllëg bi ubbiku na ci sunu kanam bu leer, ni mu ubbeekoon ci kanamu taalibe yi jaarale ko ci waxi Almasi bi. Xew-xew yi ëppoo ak tëju waxtuw probasyon ak liggéeyu waajal ngir waxtuw njàqare gi, ñu ngi leen feeñal bu leer. Waaye mbooloom nit ñu bare amuñu njàngat ci dëgg yu am solo yooyu, mel ni suñu ko feeñalul woon mukk. Seytaane di xool ngir dindi bépp ñàkk xel bu leen man a may xam-xam jëm ci mucc, te waxtuw njàqare gi dina leen fekk ñu waajaluwuñu.» The Great Controversy, 595.

Caesarea Philippi, maanaam Panium, mooy ay sarñee 13 ba 15, la Almasi tàmbaalee jàngal ay taalibeem lu jëm ci bant ba, noonu mu melal jaar-jaari ndaje kanu Exeter ba ci 22 Oktobar 1844. Ci tàmali yëngu-yëngu yeesalug ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent junni ñi, “xew-xew yi jàppook jeexital probation” ubbees nañu; te ci mujju yëngu-yëngu ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent junni ñi, “xew-xew yi jàppook jeexital probation” ubbees nañu ci biir jaar-jaar bu nëbbu bu sarñee 40.

“Tey, ci dooley te kàttanu Eliya ak Yaxya miy Sòb Yàlla, ndaw yi Yàlla tànn na leen dañuy woo xelam addina buy jaar ci àtte bi ci xew-xew tar yi di noonu di ñëw léegi, te ñu jëfandikoo ak waxtu yu mujj yi yoon wi nit ñi am ngir tuub ak feeñug Kirist Yeesu ni Buur buuri yi ak Sang sang yi.” Prophets and Kings, 715, 716.

“Xew-xew yi ànd ak jeexug jamono bu nit ñi di jot aat” mooy xew-xew yi ñu ubbi ci jaar-jaari mboolem yéen yu nëbb ci aaya ñeent-fukk. Ci Saaru Sàkkariya yaatu ñetteel bi, ñu melni ay nataal ci moomeen yu mujj yi ak aatte bu seetkat bi. Xel mu Sell mi dajale seede Sàkkariya ak ñi ñu tëj ci Saaru Esekiyel yaatu juróom-ñeent bi.

“Nit yu Yàlla ñi ngiy ñaax te jooy ndax ay ñaawtéef yi ñuy def ci réew mi. Ak ay rangooñ ñuy artu ñi bon ci seen waay-juróom ndax seen di doxal yoonu Yàlla ci suufu tànk, te ak tiis bu kenn mënu wax ñuy toroxal seen bopp kanamu Boroom bi ndax seen bàkkaar yu seen bopp. Ñi bon ñi daan reetaan seen tiis, ñuy ñaawal seen woote yu tedd, te ñuy yéjjale li ñuy wax ne mooy seen néew-doole. Waaye metit ak toroxteboppu nit yu Yàlla ñi mooy firnde bu wóor ne dañuy dello doole ak teddungal jikko ji ñu réer ndax bàkkaar. Ndaxte dañuy gën a jege Kirist, te seen bët a ngi sax ci sellugam gu mat sëkk, moo tax ñuy gis bu leer lool ñaawug bàkkaar bu ëpp dayo. Seen réccu ak suufel seen bopp a gën a neex Yàlla lool ci ay fukki yoon, gën a neex ko xel mu fees ak boppam, te réy, bu ñi gisul lu war a ñaaxal, ñi xeeb suufelu Kirist, te di wax ne mat nañu, fekk ñu ngi moytu yoonu Yàlla ju sell ji. Lewet ak suufel xol mooy xalis yi ñuy am doole ak ndam. Kaala gu ndam ak màggal a ngi xaar ñi suufel seen bopp ca suufu bant ba. Yeer na ñi ñuy jooy ndax seen ñaax, ndaxte dees na leen dëfël.”

“Ñi fépp te ñaankat yi, mel ni ñu tëj ak Yàlla. Yoom ci seen bopp xamuwuñu ni ñu leen aar bu wóor. Ci xiirug Seytaane la njiit yi ci addina sii di seet a rey leen; waaye suñu bët ubbeekoon, ni bët jaamub Elisée ya ubbe woon ca Dótaan, dinañu gis malaaka Yàlla yi nekk wër leen, te ci

seen leer ak seen ndam ñuy tere mbooloom lëndëm gi.”

“Ni nit ñi bokk Yàlla di toroxal seen bakan ci kanamam, di koy ñaan ngir sellal xol, ndigal gi joxees na ne: ‘Dindi leen yére yu tilim yi,’ te baat yu di dooleel waxees na ne: ‘Xoolal, damaa dindi say tooñ ci yaw, te dinaa la solal ay yére yu bees.’ Roob bu set weccug njubte Kirist mooy ñu solal doomi Yàlla yu jaar ci nattu, ci nattuug yéene, waaye di ñu takku ci ngëm. Desit bi ñu xeeb di nañu ko solal ay yére yu tedd ngërëm, te duñu gën a sobe mbaa ñaawlooati ak yàqute àddina bi. Seen tur dañuy sax ci téereb dundug Xar mi, bindees na leen ci biir ñi takku ci ngëm ci jamono yépp. Dañoó jéema taxaw ci pexeeb naxkat bi; xàjjaatug njaaxum njaar mi taxul ñu wone bàyyi seen takku. Léegi ñu wóor ba fàww ci pexe yi ñiy yëngu jéema leen. Seen bàkkaar dañuy yóbbu ca ki tàmbalee bàkkaar ba. Te desit bi duleen baal rekk mbaa nangu leen; waaye dañuy leen teral itam. ‘Mbalit mu rafet’ ñu teg ci seen bopp. Dañoó war a nekk ni buur ak saraxalekat yu Yàlla. Bi Seytaane doon jébbal ay accusaasionam tey seet a rey mbooloo mii, malaaka yu sell yu kenn gisul doon dem ak dikk, di leen teg màndargay Yàlla miy dund. Ñoomooy ñi taxaw ci tundu Siyon ak Xar mi, te turu Baay bi bindees na ci seen jë. Dañuy woy woy wu bees ci kanamu gànguna gi, woy woowu kenn manul koo jàng ludul téeméeri junni ak ñeent fukki ñeent junni ñi jottali woon ci suuf si. ‘Ñoomooy ñi topp Xar mi fu mu dem fépp. Ñoom lañu jottalee ci biir nit ñi, di ñaaxu njëkk yi ngir Yàlla ak ngir Xar mi. Te ca seen gémmiñ gisuwuñu fenn: ndaxte amuñu benn sikki-sàkka ci kanamu gànguna gu Yàlla.’”

“Léegi mat na ñëw ci matug baaxug waxi Malaaka bi ne: ‘Déglu léegi, yaw Yosuwe, saraxalekat bu mag bi, yaw ak sa ñiiru yi toog ci sa kanam; ndaxte ñoom ay nit lañu muy yéemel; ndaxte xoolal, dinaa génne sama Jaam bi, Carax bi.’ Kirist mooy ku feeñ ngir doon Boroom Njot ak Musalkatam ñi ci ay nitam. Léegi nag, desit yi dëgg-dëgg ay ‘nit ñu yéemu ci’ lañu, ndaxte rangoo ak toroxte seen tukki doxandéem bi jox nañu bérab ci mbégte ak teraanga ci kanamu Yàlla ak Gëstu mi. ‘Ci bés booba, Caraxu Aji Sax ji dina rafet te am ndam, te meññeefu suuf si dina rafet te tàggat ngir ñi mucc ci Israyil. Te dina am ne, ki des ci Siyon ak ki sax ci Yerusalem, dees na ko woowe sell, moom ku nekk ku bindees na ci biir ñiy dund ci Yerusalem.’” Testimonies, volume 5, 474–476.

Junni téeméer ak ñeent-fukki ñent junni ñi ci téere Révélation bi, ñooy kurélu Ezekiel gi ñi ñu “tàmpe” bi ñuy “jàkk ak jooy” ndax xas yi nekk ci réew mi. Ñu tàmpe leen bi ñu leen joxee yére njubtey Kirist ak mbaxana bu rafet bi, miy tegtal li Piyeer wax ne “buur ak saraxalekat yi,” ñi doonul woon askanu Yàlla, waaye léegi ñu nekk askanu Yàlla.

Waaye yéen, xeet wu Tey tànn, nguurug saraxalekat yi, xeet wu sell, ñu Yàlla moom boppam, ngir ngeen xamle cant yu kawé yi ci Ki leen woo génne leen ci lëndëm, dugal leen ci leeram lu yéeme: yéen ñi nekkoon ci jamono ju weesu jëfandikooñu woon nit ñaariw askan, waaye léegi ngeen nekk askanu Yàlla; yéen ñi jotu woon yërmande, waaye léegi jot ngeen yërmande. Samay soppe, maa ngi leen ñaan, ni doxandéem ak gan ci suuf, ngeen moytu bëgg-bëgg yu yaram, yi xeex ak ruu; te ngeen yor seeni jikko yu jub ci biir xeeti ndaw yi, ngir sax bu ñu leen wax lu bon ni ay defkat yu bon, ñu man a gis seeni jëf yu baax, te màggal Yàlla ci bés sub seetsi. 1 Piyeer 2:9–12.

Léegi nag, bu ngeen dëgg sama baat ci dëgg te sàmm sama kóllère, kon dingeen nekk sama alal ju ma jagleel ci kaw xeet yépp; ndax suuf sépp moom na ma. Te dingeen nekk ci man nguuru

saraxalekat yi ak xeet bu sell. Loolu mooy wax yi ngay wax ak bànni Israyil. Exode 19:5, 6.

“Ci mujj jamono yu mujj yi ci jaar-jaaru àddina bii, kóllère Yàlla ak nitam yi di sàmm ay ndigalam dañuy yeesaat ko. ‘Ci bés boobu dinaa leen defal kóllère ak rab yi ci tool yi, ak picci asamaan, ak mbind mi di raax ci suuf; te dinaa damm xarala bi ak saafara bi ak xare bi bàyyi ko ci àddina, te dinaa leen taxaw ci kaaraange. Te dinaa laa takk ak man ba fàww; waaw, dinaa laa takk ak man ci njubte, ak àtte, ak mbëggeel gu yërmande ak yiw. Dinaa laa takk ak man ci takku gu dëgg; te dinga xam Boroom bi.’”

«“Te bés na ci bés boobu, maa ngi dëgg,” la Boroom bi wax, “dinaa dëgg asamaan yi, te ñoom dinañu dëgg suuf si; te suuf si dina dëgg dugub bi, biiñ bi ak diiwlin bi; te ñoom dinañu dëgg Yisereyel. Te dinaa ko ji mbey ci suuf si ngir man; te dinaa yërëm ki amuloon yërmande; te dinaa wax ñi doonul samay nit: Yéen ngeen di samay nit; te ñoom dinañu wax: Yaw yaa di sama Yàlla.” Ose 2:14–23.»

““Ca bés booba,... des njékk yu des ci Israayil, ak ñi mucc ci kër Yàqub,... dinañu wéeru ci Boroom bi, Mi Sell mi ci Israayil, ci dëgg.’ Esayi 10:20. Ci ‘bépp xeet, ak giir, ak làkk, ak nit ñépp’ dina am ñu tontu ak mbégte ci yégle bi ne: ‘Ragal-leen Yàlla, te jox ko ndam; ndaxte waxtu àtteem agsi na.’ Dinañu dëddu bépp xërëm bu leen lëkkal ci suuf si, te dinañu ‘jaamu ki sàkk asamaan ak suuf ak gééj gi ak teen yu ndox mi.’ Dinañu gore bopp seen bopp ci bépp lëjju-lëjju, te dinañu taxaw ci kanam àddina si ni seede yu yërmande Yàlla. Naka ñu dëggal bépp laaj gu Yàlla, malaaka yi ak nit ñi dinañu leen xam ne ñoom la ñiy ‘sàmm ndigali Yàlla yi, ak ngëmug Yeesu.’ Peeñu 14:6–7, 12.

““Xool yi di ñëw, —kër gi wax na Boroom bi— ba baykat bi di fekk ngëmkatu góob gi, te dëppkatu reseñ bi di fekk ki di ji; tundu yi dinañu tuur biiñ bu neex, te tund yu gàtt yi yépp dinañu seey. Te dinaa delloo njiiti sama askanu Israayil, te dinañu tabax dëkk yu yàquoon yi, dal ci; dinañu itam bey toolu reseñ, naan biiñam; dinañu itam def àjjana yu ndaw, lekk seen meññent. Te dinaa leen jëkk ci seen suuf, te duñu leenati buddi génne ci seen suuf, bi ma leen jox, —kër gi wax na sa Yàlla, Boroom bi. Amos 9:13–15.” Review and Herald, 26 Fewriye 1914.

Li leer na ne, dale ba ñu tëjë xeetu nit ñi mujj te tànn ci ñaar-fukk ak ñeent junni ak ñent-ñaar-fukk ak ñeent junni, am na ba tey xeeti ñi dul Yawut yu man a jëfandikoo dundin (waxin) bu ñaar-fukk ak ñeent junni ak ñent-ñaar-fukk ak ñeent junni ña, ca bésu seetug ñi dul Yawut ba.

“Doole nit ak kàttanu nit a taxawal mbooloom Yàlla, te duñu ko man a yàq itam. Du ci kaw doj wu doole nit lañu tabaxee mbooloom mi, waaye ci kaw Kirist Yeesu, Doju Jamono yépp, lañu ko samp, ‘te bunti safara du ko man a not.’ Matye 16:18. Nekkug Yàlla moo di jox dal gu sax ab yoonam. ‘Buleen wéer seen yaakaar ci buur yi, mbaa ci doomu nit,’ mooy kàddu gi ñuy yónnee ci nun. Sabóor 146:3. ‘Ci dal ak ci wóolu la seen doole nekké.’ Esayi 30:15. Liggéeyu ndamalalu Yàlla, mi ñu samp ci pexe yu sax ba fàww yu jub, du muk a neen. Dina dem ba gën a dëgër, ‘du ci kàttan, du ci doole, waaye ci Sama Xel la, wax na Boroom mbooloooy asamaan yi.’ Sakkariya 4:6.”

“Kóllère gi ne, ‘Loxo Serubabel ñoo samp kèrgii; te ay loxo dinañu ko àggal itam,’ am naoon na ci lu dëgg. Aaya 9. ‘Mag yi ci Yude yi daan nañu tabax, te ñoom yokk nañu ndax wax ju



yàlla bindkat Agge ak Sàkarya doomu Iddo di yégle. Ñu tabax ko, te noppi ko, jaarale ko ci ndigal Yàlla Israyil, ak ci ndigal Sirus, ak Dàryus, ak Artaserse buur bu Perse. Te kèrgii jeex na ca ñetteelu bésu weeru Adar [weer wa fukk ak ñaar], ci atum juróomeelu at ci nguug Dàryus buur bi.’ Esdra 6:14, 15.” Yonent yi ak Buur yi, 595, 596.

Aayaat fukk ak juróom-ñett ba fukk ak juróom-ñaari dañuy tegtal xew-xew yu wax ci kanam yi di jème ci jeexug waxtu yégle ci kaw ñi di sàmm Bésu Noflaay bi ci yoonu Dibeer. Itam dañuy tegtal ñetteelu mataleb bi ci ñetti jéego yi nekk ci aaya fukk ci Daniyel fukk ak ñaar. Aaya fukk mooy “setal gi,” aaya fukk ak benn ak fukk ak ñaar dañuy tegtal “ñu weexal,” te aaya fukk ak juróom-ñett ba fukk ak juróom-ñaari dañuy tegtal nattu bu wóor bi fa ay jigéen yu xareel, yiy sàmm Bésu Noflaay bi, “nattu” leen.

Bataaxal bu biir ci téereb Daniel ñu ngi koy tektale ci peeñu dexe Ulai bi nekk ci ay sarax 7 ba 9, te bataaxal bu bitim-réew bi ñu ngi koy tektale ci peeñu dexe Hiddekel bi nekk ci ay sarax 10 ba 12. Saar 12 mooy njëlbeenu peeñu bu biir ak bu bitim-réew, te moo wone anam wi Kirist di yékkati ak setal junni ak téeméer fukk ak ñeent fukki nit. Aaya 10 ba 16 dañuy tektale jaar-jaaru nettali bu nëbbu bu aaya 40, dale ko ci 1989 ba ca yoonu Dibéer bu aaya 41 ak 16. Aaya yi méngoo ak jaar-jaaru nettali bu nëbbu, dañuy tektale matug gu mat sékk gu aaya 10 ci saar 12.

Ñu bare dinañu leen sellal, setal leen ba weex, te nat leen; waaye ñi bon dinañu def lu bon; kenn ci ñi bon du xam dara; waaye ñi xam-xam dinañu xam. Te li dale ci waxtu wooyu jële sarax su bes bu nekk, teg bañu-bàyyi bu yàq réew mi, dina am junni ñaar téeméeri fan ak juróom-ñent-fukk. Ku muñ te àgga ci junni ñett téeméeri fan ak juróom-benn-fukk ak juróom-ñett, barkeel na. Daniel 12:10–12.

Ñi am “boroom yi” yi xam sarax yi ci aaya fukk ba fukk ak juróom-benn, te ñoom lañu tëral woon ci “xel” ak ci “ruu”, mooy ñi xam yégleb kàddug yonent gi ci biti, bi ñu teg ci jaar-jaaru nettali gu nëbbu gi nekk ci aaya ñent-fukk, te ñoom lañu dalaloon ci seen xam-xam boobu ci “xel” balaa yoonu Dibeer. “Boroom yi” mooy ñi ndëkkitaloon ndam ci bataaxal bu biir bi ñu tegtal ci Peeñu gi, saar 11 ak aaya 11, te ñu dal ci mbooleem jëfandikoo boobu balaa yoonu Dibeer.

“Boroom yi xel” mooy ñi jot “barke bi” bu ñu boole ak “xaar,” te loolu mooy màndargaal nit ñi ñuy téere ni ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent junni, ne ñooy ñi matal matug bu mat te mujj bu lépp ci wérgu-yaram fukki janq. Peeñu gi 11:11 àgsi na ci weeru Sulet 2023, te noonu mu màndargaal “jamony mujj bi,” ba fa Daniyel ak Peeñu joxe màndargaale ak ñaari seede, ne yokkuteg xam-xam gi ñu ubbiwoon ci weeru Sulet 2023 mooy xamle yoonu tëj gi ci ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent junni. Fukk ak benn dolli fukk ak benn mooy ñaar-fukk ak ñaar, te loolu mooy màndargaal boolekatug yàllaay ak nit, te ñi jaar ci jëfi sellal gu ñetti jéego yi jur ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent junni, ñoom lañuy xamle ci Daniyel 12:12, te loolu di joxe beneen màndargay Palmoni, ndaxte fukk ak ñaar yoon fukk ak ñaar mooy ñaar-fukk ak ñeent-fukk ak ñeent junni.

Dinanu wéyal jangum bii ci artikel bi ci topp.